

N° 445
Cărticica poporului
No. 6

JA 432

1453

CUIUL LUI PEPELEA

ALCĂTUIRE TEATRALĂ INTR'UN ACT

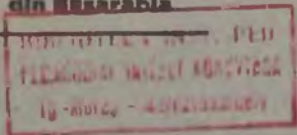
22 OCT 2013

TUDOR PAMFILE

Tipăritura Directoratului Școlilor
din Bessarabia

19.181

CHIȘINĂU

TIP. „GLASUL ȚĂRII”, STR. PUȘCHIN No. 48

PERSOANELE

SANDU STROILĂ, gospodar ca de 58 de ani

VOCHIȚA, nevasta lui, ca' de 55 de ani

RUSANDA, fata lor, de 18 ani

PEPELEA, flăcău, de 20 de ani

DASCĂLUL din sat, de peste 65 de ani

DAFINA, bătrână de peste 65 de ani

(Scena înfățișază o odăie de gospodar cuprins. Ușă numai într'o parte. În pãretele din fund, un cuiu de lemn. Paturi și scaune de țară).

SCENA I

SANDU, VOCHIȚA

(VOCHIȚA, mâioasă, ca după sfârșitul unei afezi).

SANDU (aproape glumind)... Apoi, văd eu că astăzi ai chef de gălceavă... Te-am cunoscut după felul cum te-ai sculat dimineața din așternut... Da să nu cumvă să crezi c'am să-ți fac gustul și-am să mă pun la 'ntrecere cu tine... Lasă!... Am văzut eu mori cari umblă și cu măciniș, și fără măciniș... ba pot să-ți spun că o moară huește și dârdâie cu atâta mai strașnic, cu cât mai puține grăunțe vin de sus din coș, și pică între pietre! Și ce să mai adaug! Să te ferească Dumnezeu să umble moara far' de nimic!... Atunci îi prăpadenia pământului!... Sfârâie și hodorogește, până când, de-odată auzi: poc!... Așa rămân morile pustii, de fug

oamenii de dânsule, ca de lăcașurile unde băciuesc necurații .. Vezi?... Iaca ce te-așteaptă !...

VOCHIȚA. Poi, da! Așa ți-i...

SANDU. Așa mi-i a zice mie !... Tu ține-ți, soro, meseria înainte ; tu, nu uita; toacă mereu, că tot îi Sâmbăta azi... Toacă... Da să fiu nu știu cum, dacă m'oiu face măcar că te ascult... Tu, dă-i înainte...

VOCHIȚA. Poi, da! Așa ți-i a zice dumitale !... Că dumitale ce-ți pasă !

SANDU. Da! Firește, mie nu-mi pasă!... Poi, cum să-mi mai pese, când mă durul de doisprezece ani într'una. Toata lumea o mai schimbă; tu nu. O găina, că-i găina și după ce cotcodăcește o primăvară, mai pica și cloșcă, și atunci n'o mai auzi ; și dascălul că-i dascăl, și tot mai schimbă cazania, dar tu nu ; tu o ții pe care ai apucat-o, și de doisprezece ani îi dai înainte cu dânsa: Cuiul lui Pepelea, cuiul lui Pepelea!... La Dumnezeu!... Crezi tu că încă nu mi s'a făcut capul călindar de-atâta huială?... Hai?... Crezi că n'ajunge un car de măciuce pentru o oală dogită?

VOCHIȚA. Poi, da! Așa ți-i a zice dumitale, da...

SANDU... Ho, ho!... Să-mi fi spus tu

acum doisprezece ani, când stăteai ici, alături, în coșmoaga moștenită de l'alde tată-tău, unde n'aveai cum întoarce o căruța, unde n'aveai chip să svârli cu bățul într'un câne!... Atunci să-mi fi spus: «Nu cum-pără, omule, casa!». Da atunci tăceai și-ți frecai palmele de bucurie, și te umflai ca un curcan în pene, de-atâta părere de bine. Vezi, tu?... Pe când eu îmi aduc aminte, tu te faci a uita...

VOCHIȚA. Aveam de ce să mă bucur atuncea...

SANDU. Poi tot mai asta ț'o spun și eu; aveai de ce să te bucuri; aveai să ieși dintr'un colț de iad și să te așezi într'altul de raiu... Casa asta, cu ograda ei mare, cu livada ei plină de toate bunătățile pământului, firește, te făcea să te umfli în pene... D'apoi temnicul pentru prisacă, d'apoi cele 68 de știubeie, d'apoi gârla care curge pe dinaintea porții.., d'apoi câte altele!... Toate la un loc te făceau pe-atunci să crezi că altceva mai bun nu-ți poate dori sufletul pe lumea asta... Nu ziceai tu: «Doamne, Sandule, ce-ai zice dumneata să fie ale noastre toate acestea!»

VOCHIȚA... Cum au și fost mai pe urmă...

SANDU... După ce le-am cumpărat eu.
VOCHIȚA... Cu bani, din munca noastră, a dumitale și a mea, și-a...

SANDU. D'apoi după a cui muncă socotești tu că puteam scoate banii?.. Da, mă rog, acum să lăsăm de-o parte banii și să te 'ntreb: Ce-ai fi făcut cu acele parale, dacă bietul Gheorghe Magură nu s'ar fi înduplecat și nu și-ar fi vândut nouă gospodăria asta cu-atâtea acareturi? Și pe urmă, altceva: ce mare preț pân' pe-acolo ai dat pe toate? Un preț care pe vremea aceea nu eră cine știe ce. Așa-i că stăteam și astăzi în vizunia noastră, de-aici, de-alături?.. Bietul Gheorghe Magură a luat câteva paraluțe, de-a avut soră-sa Măranda cu ce să-l îngroape și să-l comândeze, da mă rog: te'ntreb pe tine care crezi că ești femeie deșteaptă la cap: face atâta avere atâtea parale?... Spune!.. Răspunde tu, care mă năucești de dimineață și până'n sară, și de sara și până a doua zi dimineața. Spune, omule: face?... Grăește să te-aud?..

VOCHIȚA... Da; ce să zic?..

SANDU. Apoi nu te-or rade și câinii când le-ai spune că.. (Scoate zăpșul dintr'un scorjar de tain și cetește)... le-ai spune că...

stăi, unde zice?... (urimărește scrisul)... așă, așă... a... iaca aici.. «casa mea ce o am dreaptă moștenire dela părinții și răspărinții mei din neam în neam, cu locul ei, tot cât se află îngrădit cu gard bun, streșinit cu cunună de spini, și cu poprele din loc în loc, și cu stâlpi de stejar pe unde cotește drumul, ca să nu-l dărâme oamenii cu carale»... Așa!.. Pe urmă zice mai departe: «și cu toată livada mea, cu pomi roditori, și mai bătrâni, și mai tineri, puși de părinții mei și de mine; și cu prisaca toată, însă știubeie bune 68, far' alte 14 corobani pentru roii care or ieși de-acuma înainte»... Vezi? Și mai departe: Auzi? «Și temnicul pentru iernatul știubeilor» Așa-i?

VOCHIȚA... D'apoi nu cred c'avea să fie știubeile, pe iarnă, în bătaia ghivornișilor...

SANDU. Așa-i de asta; da iaca, temnicul cela nu eră ca al lui tată-tau, săpat în pământ și învalit cu hreapcă și cu țarnă. Bietul Gheorghe Măgură pusese nouă stâlpi de stejar cât omul de groși, și pe de-asupra lor grinzi țapene tot de stejar, să putrezească patru rânduri de oameni, și gârliciul lui să nu se năruie.

Lucruri făcute cu sănătate, cu nădejde, să fie și să ție, și vândute la nevoie, cu...

VOCHIȚA... unsprezece galbeni.

SANDU. Da, tocmai: cu unsprezece galbeni, cât scrie aici în zăpis. Peste toate ai venit dumneata, jupăneasă Vochițo, și ai pus stăpânire ca o împărăteasă; ai pus stăpânire peste toate...

VOCHIȚA. Fără numai pe cuiul din părete nu...

SANDU. Da: fără numai pe cuiul din părete...

VOCHIȚA. Cuiul lui Pepelea...

SANDU. Da, cuiul lui Pepelea... Dar ce te doare, mă rog, așa de tare și nu-ți mai iese din minte?

VOCHIȚA. Nu-mi iese!... Și nici nu poate să-mi iasă... Gheorghe Magura... Auzi! Să vânda tot, cum zici dumneata, da tot, tot, până și așchiile dela tăietor, pân'și cenușa din vatră, pân'și apa din cofă, și să scrie acolo în zăpis, că nu păstrează și nu lasă moștenire lui fiu-său decât un cuiu în părete, un cuiu de lemn și-acela! Zău... stau și mă gândesc, și zic — Dumnezeu să mă ierte, — da asta-i treabă și asta-i socoteală de om ne'n toate mințele.

SANDU. Zici tu, cu mîntea ta de femeie... nu-i așa? Că știi, mîntea femeii nu se chiamă că-i tocmai... Da să zic că-i așa ; Eu te întreb : ce te doare pe tine, ce te-a durut pe tine pînă acuma că bietul Gheorghe Magura ne-a trecut nouă toată gospodăria lui și n'a păstrat pentru fiu-său, pentru Pepelea, decât cuiul din parete? Iată (arată cuiul) cuiul de-aici. Ce primejdii ți-a adus?... Mie drept, să-ți spun, ori c'ar fi fost, ori că n'ar fi fost, pentru mine-i tot una.

VOCHIȚA... Ce bine-ar fi să pot zice și eu tot așa...

SANDU. Da de ce n'ai putea zice ?

VOCHIȚA. De ce ?

SCENA II

Cei de mai înainte, RUSANDA

(RUSANDA intră repede, veselă)

SANDU. Ho, vărtejule ; ce-ai pațit ? De unde vii mă rog așa ?

RUSANDA. Din sat !

SANDU. Din sat !... Eu credeam că vii din pădure !... Da din sat de unde ?

RUSANDA (căutându-și niște bete)... De unde?... De la o fată...

SANDU. De la o fată! Ce-o întreb eu și ce-ți răspunde... Cum o 'ntreb și cum mi răspunde... Cu nebuniile ei, îmi vin în 'minte niște vremuri tare de demult... la așa eră și mă-ta acu 35 de ani... îmi eră dragă pe-atunci... Da-i vorba, cât s'a schimbat... (O prinde pe fată, o apropie de sine și-o desmiardă) Fata tatei cea cuminte și'nțeleaptă...

VOCHIȚA (aparte). Cuminte și'nțeleaptă.

SANDU. Numai cu tine mă mai împac eu în casa așa...

RUSANDA. Cu mine și cu mama!... Da se vede că iar au bătu' vânturile din toate părțile!... Așa-i?

SANDU. Iar!... Cum găcești tu, Ru-sândișo! Pentru păcate de-ale mele, ori de-ale părinților mei, iaca, la bătrânețe, nu mă mai împac cu mă-ta, și pace bună! Nu știu ce să fac, tocmai acum, vorba ceea, la spartul iarmarocului... Cât ne-a fost casa plină, cu Neculaiu, înainte de a-l însurà, cu Dumitrache asemenea, cu Vârvara înainte de a se duce și dânsa la casa ei, cu tine, mai măruntă, nu știu dacă schimbam cu mă-ta patru vorbe cu zi cu

noapte. Ne'nțelegeam numai din ochi... Da acū, de-o bucată de vreme, după mărițișul Vârvarei mai ales, nu trec patru clipe fără ca să nu-i aud gura... Stau și eu și mă'ntreb: de unde, omul lui Dumnezeu, atâta potop de gură? Ștle dumneaei multe și caută să mi le spue și mie? Li mai învățată ea decât mine și acuma caută să-mi deschidă și mie ochii? S'a întors vacul ca dracul? S'apropie sfârșitul lumii, când trebuie să cânte găina cocoșește și să meargă rața înaintea rătoilului? Nu știu... Nu mă pricep... Nu știu ce-i pe capul meu de când...

RUSANDA. S'au întors flacăii dela sorti...

SANDU... Da ce am eu cu flacăii... Eu știu că uneori nu-mi mai cunosc casa și pace!.. Asta-i... Da, ia mai spune-mi și mie: ce se mai aude prin sat, pe la...

RUSANDA. Nu s'aude nimic.

SANDU. Auzi dumneata, Vochiță? Fata noastră nu aude nimic, nu zice nimic!... (Iși face cruce). Cum nu dă Dumnezeu și Maica Domnului, să sameni și tu cu Rusanda noastră... Mi-ar părea, zău, c'am întinerit a doua oară!

RUSANDA. Te-ar luă la oaste dac'ar fi tânăr și-ar rămâne mama singură...

SANDU. Și crezi că i-ar părea rău?

RUSANDA. Cum să nu-i pară!... Da a da Dumnezeu și-ai scăpa și dumneata și-ai veni acasă ca și...

SANDU... ca și cine?

VOCHIȚA (a parte). Parcă ea-i nebună să spue.

RUSANDA (saltă a râde; se smucește și scapă din mâinile lui Sandu). Ia auzi! Mi se pare c'a dat cloșca 'n grădinița... lili!.. răsaturile mele s'au dus de-acu (iesă).

VOCHIȚA (aparte). Răsaturile ei!

SCENA III

SANDU, VOCHIȚA

SANDU. Un odor de fată, să nu-l dai pe-un colț de țară! Unde nu samănă, cine știu eu, cu dânsa!

VOCHIȚA. Dumneata, ia-mă mereu în răs în fața fetei, și-ai să vezi cum are să ți se suie 'n cap într'o zi!... Ai să vezi ce-are să-ți facă!

SANDU. Să-mi puie foc casei?

VOCHIȚA. Ba asta nu!

SANDU. Să puie casa peste foc?

VOCHIȚA (mâniată). Ei! Dumitale așa ți-i a zice, că vezi... da mie care...

SANDU. Stai în gât cu cuiul lui Pepelea, și nu-l poți înghiți de loc... Ș'iu... Vezi dumneata ce mare primejdie eră să fie peste capu 'mpărației noastre! Mare lucru să nu se schimbe Domnia din pricina asta! Din pricina unui cuiu..

VOCHIȚA... Al lui Pepelea...

SANDU... Al lui Pepelea... Poi iaca, ai dreptate! Acuma o vad și eu. Și iaca ce trebuie să faci: să mergi pân' la țintirim, să-l trezești pe bietul Gheorghe Magură și să-i zici: «Hai, vere Gheorghe, și-om face alt zăpis, că cel de-acu doisprezece ani, nu ne mai place!» După asta, după ce s'a sculă, vino cu el coleă și l-om schimba, și-om scoate cuiul lui Pepelea, și din pe-rete, și din zăpis... Și om bea alt aldămaș... Așa îți place?

VOCHIȚA (hârțagoasă)... Ei!

SANDU. Nici așa nu-te'mpaci? Apoi ce să-ți fac, surioară! Nici la deal, nici la vale; nici în car, nici în căruța, nici în teleguță... Cine să te mai înțeleagă! (După o pauză lungă). Da eu tot te sfătuesc să te liniștești și să-ți ții firea, să nu te mai amărăști acū, la bătrâneță... adică aproape

la bătrânețe. De ce să-ți faci sânge rău de florile mărilor pentru un zapis, pentru o hârtoagă afumată și rasuflată, care nu mai are nici o tărie? Iaca eu, drept să-ți spun, mai că-mi uitasem de el.

Noroc că din vreme în vreme dau cu ochii de cuiul din părete și așa îmi aduc aminte de Pepelea și de bietul Gheorghe Măgură, Dumnezeu să-l hodinească în loc de verdictă, și-l mai pomenească. Că almintrelea, cine să-l mai pomenească?... Da acu, iaca, să-l mai petrec odată cu ochii, și să vedem ce zice: (Cetește) «Zapis. Adică cu Gheorghe Măgură, care mai gios mă voiu iscăli prin condeiuul scriitorului, fecior lui Strătulat Măgură, nepot lui Vasale sâh Trandafir Măgură, răstrănepot lui Măgură cel bătrân, din sat din Ipotești, încredințez cu bun zapisul meu la cinstita mâna dumneisale Sandu Stroilă» (vorbește) — aista-s eu (cetește) «și soției dumisale Vochiței» (vorbește). — asta ești tu — (cetește) «știut să fie, că de nime simt, nici asupra, ci văzându-mă la vreme de slăbiciune, când nimănui nu i se poate îngădui a-și cunoaște ziua și ceasul sfârșitului...» (vorbește) sârmanul; simția că nu mai are mult...

VOCHIȚA. Pai nu știi? Zapisul l-ați

făcut pe la Duminica mare, și el, toamna pe la Ziua-crucii, a și murit...

SADU. Așa-i! Țin minte c'am cules atunci patru ciubere de poamă de-am făcut must dulce și l-am îngropat...

VOCHIȚA. Iți spusese dumitale cu limbă de moarte, că soră-sa n'avea de unde...

SANDU. Așa-i! Cum au trecut anii, Vochițo!.. Par'că au fost toate ieri!... Și bagă de samă că-s doisprezece ani de-atunci!... Cât să fi avut Pepelea la moartea lui tată-său?...

VOCHIȚA. Ei, cât...! Dacă acu i-au venit hârțile că nu-l mai ia la oaste, îi om în tot felul; atunci tot să fi avut opt-nouă ani...

SANDU. Așa, că bine zici!... Mi se pare că umblă și la școală la popa Gheorghe.

VOCHIȚA. Poi!... N'a cântat popa Gheorghe cu toți băeții dela biserică, la prohod? Nu știi, când i-a zis popa, la urmă lui Pepelea: «Și tu, pruncule, să urmezi sfaturile părintelui tău, ca pre un zăpis întărit, și...

SANDU. Așa—așa—așa! Ti, ce ținere de minte mai ai tu, măi femeie, măi femeie!... Mie, iacă, să-mi fi tăiat capul ca lui Sfântu Ion, dacă mi-aș fi mai adus

aminte!... Acuma văd și eu, că tot îi bună și femeia la câte ceva!

VOCHIȚA. Da!...

SANDU... Da, iaca, să vedem ce mai zice zapisul: (Cetește)... «la mâna dumisale Sandu Stroila și soției dumisale Vochiței, să fie volnici și puternici a stăpâni dumnealor și copiii dumilorsale și nepoții dumilorsale, câți Dumnezeu le va dărui» (pe scurt, arată cu degetul): casa și toate ale ei. (Cetește) în pace, de nimeni supărați, ca de bună voie a mea am vândut toate câte sunt scrise mai sus. Și la vânzarea ce am făcut, am întrebat pe toate neamurile mele, și nimeni nu s'a aflat ca să le cumpere...

VOCHIȚA. Păi așa, săracul! Pe toți i-a întrebat, și nimeni n'a vrut să le cumpere.

SANDU... «ca să le cumpere. Și dumnealui Sandu Stroila și soția dumisale Vochița s'au sculat și mi-au plătit banii deplini în mâna mea!» (Vorbește). Ei, acu i-acu!...

VOCHIȚA Cuiul!

SANDU. Așa mi se pare și mie, că vine rândul cuiului... Bata-te vina să te bata, că ai o ținere de minte cum nu s'a mai

pomenit!... Și gândește-te, că eu te credeam...

VOCHIȚA (aprinsă) Zi... zi... proastă... nu-i așa? Apoi așa ți-i a zice dumitale!... Ce știi dumneata?... Tot la treburi, tot pe-afară, pe câmp, la pădure, la târg...

SANDU. După vorba veche: jupâneasa ține casa și jupânul ține drumul.

VOCHIȚA... Și eu am stat aici și-am crescut plodurile...

SANDU... Plodurile tale.

VOCHIȚA... Am crescut plodurile.

SANDU... Și găștile.

VOCHIȚA... Si-am păzit gospodăria, și-am păstrat ce-duceai dumneata.

SANDU... pe uși și pe ferestre, ca să te știi mulțamită și îndestulată și să nu-ți mai aud gura...

VOCHIȚA... și așa, n'am prea avut vreme să stăm de vorbă.

SANDU (glumeț) decât, dă, ca omul, când și când.

VOCHIȚA. Da cine a purtat de grijă lui Neculaiu și lui Dumitrache și Varvarii, și?...

SANDU... și cuiului în perete, — cuiul lui Pepelea...

VOCHIȚA. Da, și acesteia, căci mâne-

poimâni are să... Aşa-i? Porţi dumneata vre-o grijă? Dai dumneata vreo samă? Ma'ntrebi dumneata vr'odată, «fa femeie, da Rusandiţa noastră»... (intră fata).

SCENA IV

Cei de sus. RUSANDA

RUSANDA. Mi-a scurmat cloşca cea porumbacă toate lufa de bumbişori... Iacă, mamă, ce-am mai ales (i-arată mă-sii florile; o priveşte cu nedumerire). Da ce? Iar vâ...

SANDU. Băniici de cum! Da aşa-s bătrânii. Şi când îşi vorbesc de bine, parcă se... Da iacă, a doua oară tot din pricina mă-tii n'am chip să isprăvesc zăpăsul ista... Tu-l ştii?... Zăpăsul caselor şi-al locului unde stăm?

VOCHIŢA (râde uşor cu înţeles şi-aparte). Crede dumneata că nu-l ştie!...

SANDU. Zăpăsul lui Gheorghe Măgură, tatăl lui...

RUSANDA. Pepelea...

SANDU. Tocmai... Da de unde-l ştii?... Mă-măi-măi! Ce-i şi cu partea asta femeiască! Ştie şi toacă 'n cer!... Apoi că nici n'am ce-ţi zice. Dacă a da Dumne-

zeu și te-i arunca mai mult în zodia mă-tii, are să fie strașnic de bine. Vorba ceea: capra sare masa, iada sare casa (caută să prindă pe Rusanda).

VOCHIȚA. Da lasă, omule-dumneata, fata!... Du-te, fată hăi, și vezi de vițelul cela... I-ai mai dat azi apă ori ba? Ai tu grija de el, ori nu? Ia dă fugulița și vezi, că mi se pare că nu i-am pus nimica dinainte astăzi...

RUSANDA. Ma duc acuși; stai să caut ceva (Iși face rost de cântare, dar ascultă cu băgare de samă ce urmează).

SANDU (Ca și cum n'ar fi ascultat pe Vochița). Să vedem ce zice zapisul mai departe (Cetește)... «Și nimeni nu s'a aflat să le cum-pere. Da și dumnealui Sandu Stroilă și soția dumisale Vochița, datori să fie, cât va trăi Pepelea, feciorul meu, care acum se afla nevrâstnic, să păzească în peretele de răsărit al odăii de ședere, un cuiu de lemn, pe care feciorul meu Pepelea să-l poată vedea ori când ar vrea, și în care să-și poată pune căciula oricând ar pofti. Așa dorește sufletul meu să se urmeze. Și...»

VOCHIȚA. Atăta-i.

SANDU. Ba nu; vin acu marturii și is-căliturile. «Și spre mai adevărată credința,

când am făcut zăpăsul acesta, au fost de față mulți oameni tineri și bătrâni cari toți mai gios își vor pune degetele și iscăliturile. Eu Gheorghe, preot: eu Marcu preot, eu...

VOCHIȚA. Ei, lasă-i acu. Vorba-i asta; cuiul, cuiul lui Pepelea...

SANDU. Ei da; cuiul lui Pepelea; da ce-i, mă rog, dacă-i cuiul lui Pepelea?

VOCHIȚA. În casa noastră?

SANDU. Da, în casa noastră!

VOCHIȚA. Cum: ce-i? N'auzi dumneata ce spune zăpăsul?

SANDU. Tocmai că aud, văd și înțeleg; după cum noi păstrăm zăpăsul și-l mai cetim măcar la doisprezece ani odată, ca să ne mai aducem aminte de bietul Gheorghe Măgură și-i zicem Dumnezeu să-l ierte, tot așa și...

VOCHIȚA... Pepelea trebuie să vie de douăsprezece ori pe...

SANDU. Nu... Tot așa și răposatul a poftit ca fiu-său să vie din când în când să-și vadă colțul de pământ în care s'a născut el, Pepelea, unde i-au trăit părinții, și așa, aducându-și aminte de zilele celea, să zică și el «Dumnezeu să-i ierte pe tata și pe mama», și să iea, colo, câte-o

ulcieă de apă și să le-o dea de pomană. Asta-i! Nu-i așa, omule? (Vrea să prindă din nou pe Rusanda)... Nu-i așa, fata tatei?

VOCHIȚA (mânioasă). Da las'o, dumneata... Da du-te fată hai, unde te-am trimes, la vițel... Nu m'ascultați?... (Rusanda iese cu păreri de rău).

SCENA V

SANDU, VOCHIȚA

VOCHIȚA. Minte și la dumneata să te pui la sfat cu fata, despre zăpis... și... despre...

SANDU... Despre ce?

VOCHIȚA. Poi dumitale așa ți-l a zice, dacă...

SANDU. Dacă...

VOCHIȚA. Dacă..

SANDU. Așa-s eu! Iaca, Doamne, nici nu mă știu acuma cum sunt. Mă mir de tine că nu-mi spui și mie să aflu. Poate-oiu fi slut; poate-oiu fi... Mai știi! Se poate întâmpla că tocmai acuma la bătrânețe, să nu-ți mai plac, Vochițo. De ce nu-mi spui? Doamne ferește de primejdie și de mintea cea femeiască!... De ce crezi dum-

neata că n'a nins astă iarnă cum trebue și acuma nu ne plouă, că stau bolovanii pe câmp cât ceaul, și nu-i chip de făcut o arătură cum se cade!... Are să piardă Dumnezeu lumea din pricina voastră, a femeilor... Are s'o piardă cu totul... Intâi, în frunte, are să ia bărbații mai așa, ca mine, ca să vă răcorească, să vă fie mai în larg, și după o bucată de vreme, când v'o fi lumea mai dragă, are să vă sucească Dumnezeu și gâtul vostru; pe urmă (se uită mult la Rusanda care intră)... pe urmă n'are să mai lese decât copii și tineretul, ca să mai facă o încercare cu altă vrâstă de oameni, să vadă: au prins minte ori n'au prins... Așa! (Iesă).

SCENA VI

VOCHIȚA, RUSANDA

VOCHIȚA. Tata-tău are astăzi mână-rime la limbă, și mie nu mi-i gândul de sfadă câtu-i negru supt unghie.

RUSANDA. Da adinioarea, el zicea că matala ai început să-l cetești la cap, și să-l...

VOCHIȚA. Poi ce vrei să zică alta?

L-ai auzit vreodată spunând că el îi cel greșit, că el îi cel care nu s'a priceput la ceva, ca el îi cel care se căește? Ferit-a Sfântul! El îi bun, el îi drept, el îi priceput, el are dreptatea cât de mare, și eu cât de mititică... Când m'a 'ntrebat pe mine la ceva? Iaca, nu mai departe când a fost vorba de zapis și de cuiul lui Pepelea: m'a ispitit el pe mine? M'a fost întrebat el: «femeie, tu ce zici?» Nici o pomeneală. L-a făcut cum l-au dus alții de nas, unul ca feciorul lui Gheorghe Măgură, care...

RUSANDA (duioasă)... Ei, mamă; de ce zici așa?

VOCHIȚA... un... cum să-i mai zic... să aibă dreptul să intre ori când în casa mea, ca să-și vadă cuiul bătut de tată-sau în perețele casei?... Da nu putea, năucul — Doamne iartă-mă — să-i bata o sută de cuie într'un tărăș de poartă, într'o furcă de fântână, într'un copac, undeva aiurea, și nu în casa mea, în perețele meu, ca la tot ceasul să fiu cu frica'n sân și să m'aștept ca ticălosul cela, — că altfel nu-i pot spune — ca blastămatul acela...

RUSANDA... Ei, mamă; da nu-î mai zice așa...

VOCHIȚA. Cum?... Da ce, mă rog, ți-i cu supărare?... Nu cumva?... (amenințătoare) Haide-ha, Rusando, haide-ha!... Să nu crezi că eu dorm și nu văd!... Să nu mă faci să... Zic: necurmat să mă tem că ba acu, ba acu, poate veni Pepelea lui Gheorghe Magura, ca să-și vadă cuiul. Unde s'a mai pomenit o batjocură mai mare ca asta? Să știe lumea, ne-ar râde, fata mea și câinii de pe ulița satului... Râde omul și de câte nu le vede, dar de câte le vede!

RUSANDA. Da ce vede?

VOCHIȚA. Cum? N'are ce? Când scrie la zăpis...

RUSANDA. Da las'că până acuma n'a venit... Vine și el...

VOCHIȚA. Da, da: «vine și el!» Apoi tocmai aici îi răul. Că dacă începea să vie să-și vadă cuiul îndată după moartea lui tată-său, când era cu mucii la nas, și cu lipul după ureche, toată lumea ar fi z'is: «ia un băiat nevoiaș, fără mama, fără tată, care se duce și el pe unde știe și unde cunoaște». Și lumea s'ar fi deprins, și-acuma nu i s'ar fi părut pe dos; acu nu-i tot una... Înțelegi?... Tu, fată mare... el, flăcău... știi... în văzul tuturora... și

dă... să vie în toată ziua să-și sprijine ochii pe...

RUSANDA... Cuiul din perete.

VOCHIȚA. Da... da... crede tu asta; crede tu c'ai să mă orbești pe mine... Socotești tu că eu nu văd, n'aud, nu'nțeleg... Rau faci, fată-hăi! Eu înțeleg...

RUSANDA. Ce înțelegi matale?

VOCHIȚA! Cum ce? Mai vrei poate să ți-o și spun. Ei, astă comedie! Da nu-ți ajunge că te-am lăsat atâta vreme în banii tăi? Da știi tu că m'ar fărâma tată-tău în picioare dacă ar afla? Și-acuma încă mai vrei să ți-o și mai spun?

RUSANDA. Spune-o... că eu nu știu nimica (zâmbind); nu'nțeleg?

VOCHIȚA. Haide-ha! Auzi, sfânta; nu'nțelege? Da mă rog pentru ce tot vine acela?

RUSANDA. Poi nu ți-a cetit tata zapisul? Scrie acolo cu amăruntul pentru ce vine!

VOCHIȚA. Scrie la zapis? Așa? Da de ce de doisprezece ani de când îi făcut zapisul nu i-a dat lui Pepelea prin cap să vie să-și vadă cuiui? Răspunde tu: de ce?

RUSANDA. Dar ce am eu să răspund

pentru altul? Și pe urmă crezi matale că dac'a venit, mi-a spus mie de ce vine?... Ș'apoi, la urma urmei, nici n'a venit așa, cum zici matale chiar în toate zilele...

VOCHIȚA. Ba aproape. Nu mai departe săptămâna asta; câte zile-s de Luni și până eri? Luni a fost; Marți, când eu eram la mătușa Vasâlca, după ouă proaspete pentru pus la găina cea porumbacă, zici iar c'a fost.

RUSANDA. Da n'a stat mult.

VOCHIȚA. Miercuri iar m'am pomenit cu dânsul în casă, Joi iar a fost.

RUSANDA. Joi n'a fost.

VOCHIȚA. Ba a fost. n'ai stat de vorba cu el, afară, până'm băgat de samă și te-am strigat? Nu stăteai cu brațul de lemne, lângă butuc și el tot bătea lemnul cu vârful piciorului?

RUSANNA. Vra să zică, Joi Pepelea n'a intrat în casă, și ziua aceea nu trebuie pusă la socoteală.

VOCHIȚA. Vineri, adică ieri, Pepelea iar. Noroc că nu era acasă nici tală-tău, și nu erai nici tu acasă... Numai ce mă pomenec cu el: «bună ziua!» — «bună ziua». «Da ce mai faci?» mă'ntreaba el. «Bine—zic eu; poftim șezi; ai treaba cu

Sandu? » «Nu!» Pe urmă își pune saeiula în cuiu și s'așează pe scaun... Și-și sprijină capu'n palme, și stă, și stă... Fac eu ce-avem de făcut prin casă, mai ies pe afară, dau vițelul la vacă, mulg vaca, strecor laptele și-l pun la prins, cern niște cenușă pentru leșie,... Pepelea stă, Pepelea nici gând n'are să se urnească din casă, de pe scaun, de unde era. Mai dau un ocol pe-afară, mai aleg niște bob pentru semănat, intru, ies, — Pepelea stă, Pepelea parcă-i țintuit pe scaun... Măi, mare întâmplare-i la casa mea! Ce comedie-i asta?... Nu scoate o vorbă... De la o vreme îmi venia să cred c'a adormit... Da de câte ori intram în casă, tâlharul ridica ochii, — socotesc eu, — să vadă cine-i: și iar își sprijinia fălcile în podul palmei... Și sta... și sta.

RUSANDA (Râde). Tare-aș fi vrut să-l văd atunci și să te văd și pe dumneata!

VOCHIȚA Râzi tu? Iți vine a râde?

RUSANDA. Da ți-ar părea bine să mă vezi plângând?

VOCHIȚA. Hai?... Da mă rog: până când are el de gând să-și bată ceambura pe la casa mea? Spune!

RUSANDA. Pai ce mă'ntrebi pe mine?
Am făcut eu zăpăsul?

VOCHIȚA. Să taci, să nu mai înmulțești două, ca'ndată îmi dau arama pe față... Haide-ha; joacă-te tu mereu cu dracul; joacă-te tu mereu cu focul... Ce ai de gând tu? Spune-mi! Ce gânduri ai? N'auzi?

RUSANDA (prefăcându-se mânioasă). Da ce maină-hăi; ce ai azi cu mine. Ce ți-am făcut? Cu ce mă găsești vinovată?

VOCHIȚA (Ist. face cruce). Doamne, Maica Domnului! Auziți-o lume: ce am cu ea; ce-a făcut dumneaei? Cu ce-o găsec vinovată? Apoi, asta, drept vorba ceea că-i cu ochi și cu sprâncene! Of, of! Tu și cu tata-tău, aveți să mă băgați în pamânt de vie... Văd eu bine că pe zi ce trece, cu tata-tău și cu tine nu mă mai înțeleg. Că dacă zic și eu una, voi ziceți două; și dacă zic și eu două, voi îmi întoarceți nouă... Așa-i? Spune...

SCENA VII

Cele de sus. SANDU

SANDU (intră; Rusande-i :) Ce? Te-a luat

și pe tine la rând? (Vochiței:) Lasă, omule, fata în pace, că-i vâri-o în spărieți cu atâta gură; ai face-o să-și ia lumea în cap de răul tău; ai mânca-o cum mi-ai mâncat, și tinerețele mele, de-mi vine une ori să nu mai intru în casă... până la vremea prânzului și-a cinei.. O, bata-te norocul de Vochița, să te bata! Iaca așa era și biata maică-ta, Dumnezeu s'o ierte. Imi spunea socru-meu: «Măi Sandule, amăritu-s, măi, de nu văd înaintea ochilor din pricina babii... Cât is eu de 83 de ani, tot par'c'aș mai trăi vre-o 25, dacă nu m'ar otrăvi în toată ziua lasata, de Dumnezeu, iaca, soacra asta a dumitale... Huește casa de morișca ei! Și casa-i mică, și nu-i chip să te-ascunzi undeva, când începe... M'auzi? Tu ești tânăr — mă'ndemna el, saracul, Dumnezeu să-l ierte; — să faci tot chipul și să-ți ridici casă mare când ți-a da mâna; să-ți fie larg în casă, să poți trăi în voe!».. Bietul socru-meu! Ce mare dreptate avea! Apoi, când după 14 ani a murit...

VOCHIȚA... Din pricină că l-a răsbatut gerul la un Iordan...

SANDU. Așa-i, așa-i, dar dacă n'avea el atâta supărare în trupul lui, tot o mai

ducea o bucată de vreme... Da așa... Iaca, de asta mi-am lărgit eu casa cea veche și-am cumpărat-o pe asta, dela răposatul Gheorghe Măgură, Dumnezeu să-l ierte! Ei, ei!... Is pațit... Da tu, Rusândișo, fata tatei, viindu-ți ceasul lăsat de Dumnezeu și măritându-te, și dobândind un bărbat, bun și de treabă, în felul meu de-o pildă, și din păcate aruncându-te în sămânța mâne-tii, sămănând mai mult în partea ei, gândeste-te, fata tatei, la păcatul lui Dumnezeu, și nu-l ucide de viu pe acela, ca să nu dai samă de dânsul, în fața înfricoșatului județ al lui Dumnezeu! M'auzi?

VOCHIȚA (sare dela lucru, se uita pe fereastră și iesă).

SANDU. Pleci, hai? Te duci? Nu-ți place să m'auzi? Cred și eu că nu-ți place. Da eu cum tac și te rabd ca pământul, vreme necurmată de 32 de ani? Și trebuie să știi că cecece ție nu-ți place altuia nu face!

VOCHIȚA (intră). Vine! Iaca, vine iarăș. (Iesă).

SANDU. Cine vine? Măi, ce urechi de iepure are și nevasta mea! Numai urechile tac la ea toate paralele! Iaca, eu nici n'am simțit om străin intrând pe poartă, da

ea, îndată a și sărit, ca friptă; strașnică ureche mai are și femeia asta a mea!

(S'aud câteva frânturi de vorbă pe-afară, pe prispă Rusanda se arată neliniștită. Sandu n'o urmărește, așteptând să vadă cine-i).

SCENA VIII

SANDU, RUSANDA, PEPELEA

PEPELEA (cu ochii plecați, descoperindu-se).— Buna ziua, moș Sandule! Ce mai faci?

SANDU. Mulțămim duminale, flăcăule; iaca și noi pe lângă casă; vremea asta, cam secetoasă... nu ne plouă... și-i nevoie mare...

PEPELEA... Așa-i.

SANDU. Socot eu că asta-i din pricina lumii; lumea asta s'a ticăloșit de nu mai are cum; unul care-a murit acum 10, 20 de ani, să învieze și să privească lumea din zilele noastre, n'ar mai cunoaște-o.

PEPELEA. Așa-i! Să'nvie bietul tata...

RUSANDA (aparte). Nu te-ar mai cunoaște.

PEPELEA... și să se uite la... (merge la cuiu, îl pipăie ușor ca și cum ar căuta să vadă dacă nu se clătește, își atârnă căclula în el, își caută un scăunăș și a'șează)... să se uite la... la...

SANDU (care l-a urmărit cu mirare)... la... Da

dumneata ce mai faci? De mult nu te-am văzut pe la noi; n'ai mai fost de mult?

PEPELEA (cu ochii la Rusanda)... să se uite la...

SANDU. Te'ntrebăi: de când n'ai mai fost pe la noi?

RUSANDA (aparte). De când? De ieri... (lui Pepelea:) Auzi te'ntrebă tata ce mal... faci?

PEPELEA... Câte nu-s de făcut!

SANDU (Râde). Hm! Poi așa. Casă grea.

PEPELEA. Nu-i vorba de casă; mie drept, că mi pare mai grea căciula din cap decât casa...

RUSANDA (aparte). Care n'o are.

SANDU. Asta-i pildă. Se cunoaște c'ai învățat slovele la bietul popa Gheorghe. Acela era, drept, burduf de carte... Zău așa... Se făcuse popă la Huși, la Episcopie. Umblase trei ani acolo la învățătură. Mie strașnic îmi plăcea să stau de vorbă cu popa Gheorghe. Dumneata ți-l mai aduci aminte?

PEPELEA (fără să asculte, întrebă ceva din ochi pe Rusanda, clătinându-și capul).

SANDU. Hai? Ți-l mai aduci aminte?

PEPELEA (Alte tremurături de cap, întrebătoare).

SANDU. Se vede că te supără vre o

muscă. Zic : Ți mai aduci (tare) aminte de bietul Popa Gheorghe ?

PEPELEA. Cum să nu-mi aduc aminte, dac'am învățat la dânsul, ca să știu și eu ce-i pe lumea asta, și ce-i dincolo de lume ! Tata — țin minte când a murit, că eram de 8—9 ani, — s'a spovăduit la părintele Gheorghe. Pe mine m'a fost scos atunci din casă, ca să nu-i ascult mărturisania, da eu, neștiutor, tot am intrat înăuntru. Nu căzuse tata la pat pe-atuncea. Și l-am auzit zicând : „Nu știu ce-o-iu face, părinte, cu băetul ista al meu, cu Pepelea—adică cu mine. — Is bolnav, m'o-iu prăpădi ca mâni-poi-mâni și n'am nimica ce să-i las. Știi că nevasta mi-a murit din anul întâi și eu is tot bolnav de când s'a prăvălit stejarul cela peste mine. Are să rămăe Pepelea—adică eu—pe mână străină. Mă bat gândurile să-l dau în sama soră-mii Mărandii, să vând casa, să aibă cu ce să mă'ngroape, să-mi poarte de grijă, și să-i rămăie ceva și pentru cheltuelile cu băetul, cu Pepelea” — adică cu mine. Da bietul părintele Gheorghe zice : „Apoi binc-i face, dacă ai face așa. Dă, ce să zic ! Da mie-mi pare băetul—adică eu — că are o leacă de duh într'însul. Am să-l ieu la

mine la biserică, dacă a fi și-a vrea să-și frângă mintea la carte!“ „Cum nu!“ zice tata; „să-l iei!“... „Bine, Gheorghe, bine! Așa să faci; vinde casele, și...“ Da tata, sare de-odată și zice: „Da are să rămâie, părinte, băetul, - adică eu—fără nimica pe lumea asta! Banii s'ar petrece printre degete, că așa-s banii, și el sărmănelul, s'a pomeni la vrâsta lui, la vremea lui, fără nimic!“ Zice tata. Da părintele: „Da lasă, Gheorghe, că pentru tot omul rămâne pe lumea asta câte-o comoară, care dacă se caută...“

RUSANDA... Se găsește.

PEPELEA. (Ve-el). Vezi? Dacă spui și dumneata că se poate găsi comoara fiecăruia, apoi...

SANDU. Popa Gheorghe vorbia ca popa, din cărți, cu tâlcuri și cu înțelesuri tănuite. Sânt comori pe pământ!.. hm! Și le poate căuta omul, și poate pune mâna pe ele, hm! Și le poate stăpâni! hm!... Și pe urmă vine tot el, și te mustră: „nu vă mai strângeți comori pe pământ, unde le roade rugina și le mănâncă molia, ci adunați-le în ceruri, unde...“

PEPELEA. Și zicea Părintele Gheorghe, tatei: „lasă-i băetului minte la cap; minte

să-i lași; avere, case, și-a face; un ouiu să albă omul și păretele-i ca și gata! Un părete bun să fie, zicea părintele, că se'ncheie casa numai decât, măi dragul meu, când îi tragere de inimă și ajutorul lui Dumnezeu! Asta-i. Tu vinde casa, da pune acolo în zapis să aibă băetul—adică eu—să aibă drept ca de câte ori a vrea, să meargă și să-și vadă cuiul lui; când a avea căciulă și nu i-a trebui s'o țină în cap, să și-o puie în ouiu; când i-a trebui căciula, să aibă de unde s'o ia. Înțelegi?"

SANDU. Iarăși pildă!

PEPELEA. Așa l-a fost sfătuit pe tata, bietul părintele Gheorghe, Dumnezeu să-i hodinească sufletul pe unde i-a fi acum. Așa-i, dragă moș Sandule (gânditor) și dragă Rusandă..

RUSANDA (îi face semn să nu mai vorbească). Șt!

SANDU (gânditor). Așa-i! Și pilda părintelui s'a prins!... C'a fost să fie și să-l asculte bietul tată-tău...

PEPELEA. Am aici zapisul. Scrie lămu. it și nêted cum vinde, cu ce preț și cu ce socoteală. Iaca (scoate zapisul din sân și caută pe el; celește:) „da și dumnealui Sandu Stroilă și soția dumisale Vochița, datori să fie, cât va trăi Pepelea, feciorul meu, care

acum se află nevrâstnic, să păzească și să stăpânească în păretele de răsărit al odăii de cătră drum, un cuiu de lemn, pe care feciorul meu Pepelea—adică eu—ori când va vroi, să fie volnic a-l vedea și a-și pune căciula în cuiul acela, și a și-o lua de acolo, că așa este dorința sufletului meu!" Zice aici așa... Da trebuie să ai și dumneata, moș Sandule, un zapis la fel, că scrie mai jos: „și s'au făcut două asemenea zapise, din care unul să se pastreze de dumnealor cumpărătorii, iar unul de feciorul meu Pepelea”—adică de mine! Nu-i așa?

SANDU. Ba așa-i! (Gânditor). Vra să zică tot aveam eu dreptate când ziceam că aici trebuie să fie o punere la cale a lui Popa Gheorghe!

RUSANDA. Și... punerea asta la cale...

PEPELEA. N'a fost rea.

SANDU. Eu știu mai bine cum a fost...

PEPELEA. Ferească Dumnezeu că n'a fost rea.

SANDU. Urma alege... Toamna se numără...

RUSANDA. Bobocii.

PEPELEA. (Rusandel). Da se'numără și'n Postul mare...

RUSANDA. (Îl face semn să tacă I).

PEPELEA. Așa, cât am fost mărunț, și n'am știut nici de bine, nici de rău, zapisul a rămas nepetrecut cu ochii, acolo sus la coarda casii, neștiut de nimeni. Hat în coace, târziu, dau într'o zi de hârtiel îl cetesc tare și-l aude și mătușa Mă-randa... Și-l mai cetim odată, și tot nu-l înțelegem... Da la urmă zic tot eu: «Am să mă țin de slova zapisului, c'a știut tata ce să pule acolo». Trebuia, moș Sandule, să-l ascult, că mi-a fost părinte. Măcar pe dumnezeata, Rusanda, nu trebuie să te-asculte? Nu te-ascultă în toate? Apoi, n'o știu eu? Poate ea ieși din cuvântul dumitale? Da îndrăznește?... Nu-i așa?

SANDU. Ce să zic, dacă spui că...

PEPELEA... Tata a știut ce să pue acolo în zapis... Așa, venind eu cu ajutorul lui Dumnezeu la vrâsta înțelegerii și-a drepturilor...

SANDU. Care drepturi?

PEPELEA. Să viu și să-mi văd cuiul din perete...

SANDU, Așa, da, da...

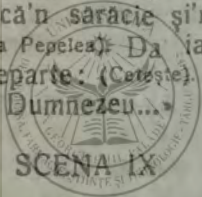
PEPELEA am... Inceput să... după cum scrie aicea, să..., că ce pot face cu alta,,

SANDU (Rusandei). Da ia vezi fată-hăi, unde-a perit mă-ta ceea de nu mai vine prin casă. Ia dă fuga și vezi... Și spune-i să scoată o garafă de rachiu din polobocelul cel cu șase cercuri din fundul hru-bii... Nu știu cum, da par'că mi-i greu la lingurice... Nu știu ce am astăzi... Bătrânețe nu-s?... Hai?... Ce zici flacăule?

PEPFLEA (urmărește pe Rusanda care leasă și rămâne adânc gânditor).

SANDU. Ce zici: bătrânețe nu-s? (Tăcere)... Te'ntreb: dumnezeata ce crezi? (clătină nedumerit din cap). Bine și-așa... Adică... (Se uită pe fereastră). Și nu vrea Dumnezeu se ne ploaie de loc... Aș mai face o leacă de arătura aeu, până'n Paști! Tot îi vreme... (Privește pe flacău și iar se miră). Ei, ce să facem. (Ia un ceaslov de pe poliță și-l deschide). Ți se urăște și cu șederea asta, bat-o Dumnezeu... Și nu știu ce focul negru am astăzi, că nu-mi vine să m'apuc de nici o treabă. Ia să vedem ce zice la ceaslov pentru ziua de astăzi, la 17 ale lunii lui Mărtișor. (Iar se uită nedumerit la Pepelea). (Cetește). «Cuviosul părintele nostru Alexie, omul lui Dumnezeu. Acesta a fost din Roma cea veche, unul născut părintelui său Eufimian și maicei sale Aglaida,

Și fiind însoțit cu cununie—Alexie—, în camera cea de nuntă lăsând inelul lui mireșii sale, au ieșit noaptea pre taină, și fugind, au ajuns în orașul Edesului, unde 17 ani, ca un sărac în haine săracești, cu milostenii s'au hrănit». (Vorbește). Auzi dumneata? Atâta fecior avea mă-sa și tată-sau, și când să-l însoare, lasă inelul pe masă și se duce... Lume, lume... Și se duce să trăiască'n săracie și'n nevoieță... (Iar se uita lung la Pepelea): «Da, ia să vedem ce zice mai departe: (Ceteste). «Apoi după bunavoința lui Dumnezeu...»

SCENA IX

SANDU, PEPELEA: VOCHIȚA (iatră cu garafa de rachiu)

SANDU „...întorcându-se iarăș la Roma, s'au întâlnit cu tatăl său, și pentru numele lui Dumnezeu cerându-i milostenie, nu altceva, ci numai să-i dea un loc de odihnă pentru un unghiu al ogrăzii sale...” (se gândește și râde). Te pomenești că-i vorba și-aici de-un cuiu... (Vede pe Vochița). A, da cum intraș de nu te-am văzut?

VOCHIȚA. Pai cum să vezi dacă lar te-ai pus să-i cetești ceaslovul.

SANDU. Cui să-l ceteșc ?

VOCHIȚA. Păi, cred că mie nu ; eu acuma am venit...

SANDU. (Prin semne o'ntreabă : Ce-i cu dumnealui?).

VOCHIȚA (li răspunde prin ridicare de umeri).

SANDU. (Își face cruce, răsând). Apoi, dacă-l așa, trebuie cetire strasnică, nu glumă.

VOCHIȚA. Poti să-i cetești și zăpăsul, că tot de geaba-i.

SANDU. Mi-l-a cetit el mie ; n'ai grijă.

VOCHIȚA. De câte ori vine, mi-l înșiră din cap până la coadă și pe urmă, iaca, încremenește așa. Eu una singură nu mă pricep ce să fie...

RUSANDA (Intră, și iese. Pepelea o urmărește neconținut).

VOCHIȚA. Iaca așa. Umblu după treburi, mă duc, mă'ntorc, intră fata în casă, iese afară,—dumnealui nici nu-i pasă ; șede pe scăunaș, sub cuiul lui, șede și tace, de-ți vine să te iei de gânduri : ce-i și cu omul ista, frate ?

SANDU (Își face cruce) Doamne iartă-mă, la așa se... (face semnul „fluturilor” la cap). Apoi drept că trebuie cetire, nu șagă...

Da ia dă-mi un felegean de rachiu, că nu ştiu cum, da parcă simt o leşiere la inimă... Să vedem ce zice ceaslovul mai departe: (Ceteşte)... „Întru'un unghiu al o-grăzii sale, aducându-i, întru pomenire, de ar fi având pre cineva pierdut. Iară tatăl său, aducându-şi aminte de feciorul său, i-au rânduit o chilie şi o slugă, să-i poarte de grijă numai lui“... (Bea rachiul). Bunu-i... Bună dulceaţa, cine-o fi născocit-o... (După o pauză). Şi vedeţi, că era toată casa lui, şi nu era pomeneala numai de-un cuiu... Iaca, dintr'o carte de asta să caute lumea să'nveţe minte, şi să nu mai umble după cai morţi ca să le ia potcoavele... Da să vedem cum se'ncheie aicea povestirea. (Ceteşte). „Apoi tocmai de pe o hârtie scrisă ce o ţinea în mână sa s'au cunoscut că el au fost Alexie, feciorul lui Eufimian. Şi aşa, de Impăratul Onorie şi de papa petrecându-se spre îngropare, au făcut atunci multe tămăduiri; împărăşind atunci Arcadie şi Onorie, la anii 395“... Atâta. Păcat că nu-l şi tâlcu' aici, la cetania de astăzi, că i-aş ceti-o dumnealui... Straşnic rachiu! Să-l pastrăm, Vochiţa, ca de leac... M'am încălzit şi m'am... (Închide ceaslovul). Da şi cetania asta-i cam tristă... De di-

mineața și până acuma, toate-mi merg pe dos...

VOCHIȚA. Și bagă de seamă că mai este până'n sară.

SANDU. D'apoi nu te teme, că știu eu să mă lecuesc; mai trag vre-o 3, 4 fele-gene, mă culc și mă trezesc tocmai mâni...; așa, scap ușor de ziua de astăzi! (După o pauză:) Da, nu șaga, Vochițo: (arată spre Pepelea). Ce-i cu...?

RUSANDA (Între, Pepelea o privește pe sub sprincene. Fata iese o sală și iese afară, urmărită de privirile lui Pepelea).

VOCHIȚA. Știe Dumnezeu! Așa-il laca: du-te dumneata, vino; să mă duc eu, să vin; să iasă fata ori să vie în casă, — el nu ridică ochii. De-acu, el stă așa până când amurgește. Nu aude, nu vede, nu știe nimic, nu spune nimic. Dacă amurgește, își iea căciula, își achipaie cuiul, își achipaie zăpăsul din sân, dă buna sara încet, și pleacă.

SANDU. Și cine-l petrece pân'la poartă?

VOCHIȚA. Apoi... eu, nu!...

SANDU. Tu nu... da nici eu... (Iar își face cruce). Doamne, Maica Domnului, cece ești rugătoare caldă, și zid nebiruit, izvor de milă și lumii scăpare!... Ei, minunea

lui Dumnezeu!... Da, mă rog: să te mai întreb ceva!...

Adică ce să te mai întreb...

VOCHIȚA. Ia vezi cine-i?... Ia!...

SANDU. Unde?

VOCHIȚA. Doamne!... N'auzi, omule, că te strigă fata afară?... Te-a fi chemând cineva la poartă... Ia ieși! (Arată spre Pepelea). Din partea asta, nu-ți fie de-a mirare: du-te, caută-ți de treabă și lasă-l... Dar ce ai azi dumneata, de parcă ai prins rădăcina pe pat?... Când mi-ai mai stat dumneata toată ziua în casă, într'o zi de lucru ca astăzi?

SANDU. La Alexii-Boji...

VOCHIȚA. Asta-i sârbătoare femeiască...

SANDU (iesă în tindă).

RUSANDA (intră) Vine moș Ioniță Dascălu... Du-te, tata, de-l apăra. (Pepelea prinde pe fată de mână; Rusanda se cearcă ușor să scape. Ușa se deschide și intră Dascălul și Sandu. Rusanda se smâncește și scapă).

SCENA X

Cei de mai înainte, DASCALUL, RUSANDA

DASCALUL. A, buna vremea, jupă-

neasă Vochițo! Buna vremea! (Își face plăcaciunile). Bună vremea și bine v'am găsit sănătoși (cătră Rusanda): frumusicoo... și (cătră Pepelea:) dumitale, Pepeleo!

VOCHIȚA (căutând să aștearnă pe paturi). Mulțamim dumitale... Poftim... Poftim ici.

DASCALUL. A, mulțamesc, mulțamesc, da mult n'am să șed. li strașnic de multă treabă acu, în postu, ist' mare la sfânta biserică... Mulțamesc... (Cu înțeles:) Da mă rog (cătră Pepelea). Cum și în ce chip? Hai?... Ha, ha, ha? Apa la matcă și omul la... (cătră Sandu.) Cum îi, mă Sandule. Vorba asta: Apa la matcă și omul la...

SANDU... Cuiul lui Pepelea...

DASCALUL. Ha-ha-ha! (Îl bate peste umăr). Bată-te norocul să te bată; tot șolitic, tot cu pișcături și gădileli, cum te știu! Da ce mai faci, jupâneasă Vochițo; ce mai răbotești? (O bate peste umăr). Bată-te norocul să te bată; Tot ca o sfârlează, sprintenă, cum te știu! Ha, ha, ha! În zilele ei, ia așa era și baba mea, Dumnezeu s'o umbrească unde nu este durere, nici întristare... Și nu fie de-o măsură!... Ha, ha, ha! Da tinerețile... da florile primăverii. Da florile pământului (cătră Rusanda și Pepelea:) ce mai fac? Ce mai soco-

tesc? Cum se mai laudă? Ha-ha-ha! (Bate pe Rusanda peste umăr!) Ei, bată-te norocul să te bată, și ceasul cel bun!... Ha-ha-ha! Da dumneata, flăcăule, ce mai zici?... Pe lângă cuiu... ha? (Îl bate peste umăr). Ei, bată-te norocul și ceasul cel bun să te bată! Ce mai ziceți, ce mai gândiți? Ce mai zici, Rusândița moșului...?

RUSANDA. Nu zic nimic...

DASCALUL. Nu zici nimic! Ha-ha-ha!... Bată-te norocul cel mare să te bată... Da știți dumneavoastră c'aicea-i calduț?... A'nceput acu înspre sara să tragă vântul de către Mănăstirea veche... Mare lucru să nu ploaie... Eu fusesem cu părintele la vecernie, și când să trec pe-aici, ce-mi dă'n gând: ia să mă duc pân'la nepotu' Sandu, să vedem ce mai face... că la biserică, dă, că'n vremea muncii, cam...

SANDU cam... din Crăciun în Paști...

DASCALUL... Cam așa de asta; și-ar trebui s'o cam îndesești, nepoate Sandule, că s'apropie, măi, s'apropie...

SANDU. Cine?

DASCALUL. Nu sâmți? Peri albi, trosnituri pela 'ncheieturi, gura știrbă, vederea slabă, ceea așa, ceea pe dincolo... Hai?

SANDU. Nu!

DASCALUL. Ca de obicei. Tu și cu sfântul Apostol Toma trebuie să fiți neapărat dintr'o sămânță; tu vezi și nu crezi... Nu-i așa?... Apoi bine faci că nu le bagi pe toate 'n samă... Așa cine poate fi, o duce mai mult la tăvăleală în lumea asta; cine se ține cu mâinile și cu inima de tinereță, ca scaiul de lână oii, acela-i om... Da dumneata Rusândișo, — că te mai întrebai odată, ce mai zici?

RUSANDA. Nu zic nimica!

DASCALUL. Nu zici nimic! Iar nimic!.. Așa-s fetele mari: nimica nu zic, nimica nu chitesc... Ce să le faci... Da, jupâneasă Vochișo, știi ea-i călduț aici la dumneavoastră?... Și... să mă ierțați, da cam amiroase-a... cum să zic... amiroasă a... drojdioară bunicică.. hai... Te sfințește mirosul ei, acuma în preajma luminatelor sărbători ale Paștilor cari...

RUSANDA... Așa-i (li toarnă repede un lelegean.

DASCALUL (II ia). Noroc să dea Dumnezeu! S'apucăm Sfintele Paști cu pace și cu sănătate... Și... jupâne Sandule, și jupâneasă Vochișo, ce să vă mai poftesc? Doar să grăbiți, să-i dați zor... ca iaca

vin cășlegile luminate? Hai? (Bea).. Ti, da bunu-î, strașnic îi!... (Intreabă pe Sandu din ochi, cu privire la Pepelea). Ei, ce-i?

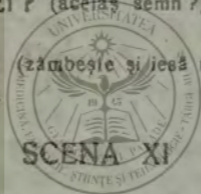
SANDU (Ridică din umeri).

DASCALUL. Hm! Jupâneasă Vochițo, dumneata ca gospodină... (acelaș mijloc de'n-trebare).

VOCHIȚA. De (dă din umeri).

DASCALUL Mai, mai!... Da dumneata Rusandițo... Ei? (acelaș semn?). Cum stam cu Țara?

RUSANDA (zâmbeșie și iese urmărită de căătura lui Pepelea).

Cei de sus, fără RUSANDA

DASCALUL. Fuge șopârla... fuge!... Sfinte Alexie, Omul lui Dumnezeu! Da bun rachiaș! Drept la inimă s'a dus! Azi îi praznicul cūviosului părintelui nostru Alexie, omul lui Dumnezeu..

Astăzi toate jivinele pământului saltă sub țărâna dogorită de soare și iese la lumină, Innoindu-și trupurile desmorțite de căldura... Saltă, Sandule, saltă tinereța, saltă viața, saltă neastâmpărul și dă brânci cui poate...

Da ție, Sandule, și mie... (își elătină capul).
 Saltă tinereța. (îl arată pe Pepelea)... ferbe,
 nu altceva... Ați văzut, Sandule, și dum-
 neata jupâneasă Vochița, cum iese colțul
 de iarbă de unde nici nu crezi? Odată
 zbucnește și cată în sus, spre soarele cel
 strălucitor, spre cerul lui Dumnezeu, unde
 stau învăluite toate tainele de pe pământ.

SANDU (Duce pe dascăl mai de-o parte). Mă
 rog: dumneata știi cum stă întâmplarea?

DASCALUL. Cu Pepelea? Ha, ha, ha!
 Bătă-vă norocul să vă bată!

SANDU. Nu cu ei! Stai să vezi! Eu
 am cumpărat casa asta acum doisprezece
 ani dela tata-său, dela Gheorghe Măgură.

DASCALUL. Cum să nu știu!... Ha, ha,
 ha!... Ce zici jupâneasă Vochița?... Ha,
 ha, ha! Ei, băta-vă norocul să vă bată!..
 Și, zi!

SANDU. Și cumpărând casa, nici n'am
 prea băgat de samă că Gheorghe a pus
 acolo, mai cătră încheerea zapisului, vorba
 aceea despre cuiul din părete.

DASCALUL. Ha, ha, ha!... Cuiul lui
 Pepelea! Ha, ha, ha!... Ei, băta-vă no-
 rocul să vă bată...

SANDU și VOCHIȚA (Râd de hazul dascălului).

RUSANDA (Intră).

DASCALUL. Auzi Vochițico? Ha, ha, ha!... Ce mare minune pân' pe-acolo! Cuiul lui Pepelea în casa lui Sandu Stroila! Ei, bată-vă norocul să vă bată, că tare mai sunteți comedioși!... Ce zici dumneata, jupâneasă Vochițo? Aud?... Ce zici dumneata, Rusândito?... Hai?... Ha, ha, ha! (În mijlocul casei). Iaca eu îs om bătrân și față bisericească, cum s'ar zice, și minunea asta n'am auzit-o: Cuiul lui Pepelea în casa la dumnealui, la Sandu Stroila!...

SCENA XII

Cei de sus, Bătrâna **DAHINA**

DAHINA (Intră; Dascălul o prinde repede dela ușă și-o aduce în mijlocul casei).

DASCALUL. Ei, dumneata ce zici?... Ha, ha, ha!

DAHINA. Da lasă-mă, omule, să dau buna vremea 'n casă... Ce mă iei așa ca

pe-o copilă?... Bună vremea, Vochițico, și dumneavoastră tuturoră... (Se uită nedumerită). Da ce s'a'ntâmplat, mă rog?... Da dumnealui de colo (spre Pepelea) nu-i cumva flăcăul lui Gheorghe Măgură?

DASCALUL. D'apoi cine să fie? Nu vezi că-i Pepelea?

DAHINA. Pepelea lui Gheorghe Măgură?

DASCALUL. Tocmai, soro; nu-ți spuseiu? Iaca și eu l-am găsit aici mai adinioarea... Și asta-i întrebam și eu: ce-i cu Pepelea, rogu-vă? Întreb pe dumnealui (arată pe Sandu) și ci-ea nu știe!

DAHINA. Ca omul! Ce poate ști bărbatul la casa lui!...

DASCALUL. Întreb pe dumneaei (arată pe Rusanda), și nici dumneaei nu poate să știe.

DAHINA. Ca fata mare! Ce poate ști o fată mare? Nimica.

DASCALUL. Mă'ntorc pe urmă și'ntreb și pe dumneaei, pe jupâneasa Vochița și când colo, nici dumneaei nu-mi poate da nici un răspuns.

DAHINA. Ai, saraca'n de mine! D'apoi Vochița să știe?

DASCALUL. Și-așa, tocmai acu, mă

gândeam și eu când ai intrat pe ușă; mă gândeam pe cine să mai întreb, să-mi spuie și mie ce-i și cumu-i aici în casă?

DAHINA. N'a mâncat nimeni usturoiu, și nimănuia nu-i...

DASCALUL. Așa! Curat!...

DAHINA. Da flăcăul, ce șede așa ca de cremene? Li bolnav? (Tăcere). Are ceva? (Tăcere). Păcat de el!... (Către dascăl:) Ce harnicu-i! (Cătră Vochița). Ce om de treabă de altfel. Nu-l cuprinde pământul de alergător și de strângător ce-i!... Casa mătună-săi, unde șede dela moartea lui Gheorghe încoace, n-o mai cunoști. Toată ograda, cât îl ea de mare, unde creștea înainte nalba de-un stat de om, acu-i plină de lucruri de-ale lui, de-ale flăcăului ista... Da, mă rog, ce are de stă așa? (Se miră). (Cătră Dascăl:) D'apoi livadă, după casă, măi Sandule, colo unde era mai înainte aria lui Săndulache Mândru: ce mai de pomăret, pus tot cu mânilor lui, și hultuit cu tot ce s'a aflat mai de samă prin vecinătățile noastre... Un raiu al lui Dumnezeu, de pe la Ispas, când încep să se pârquească cireșile cele beșicate și până toamna târziu, când dau brumele și se culeg moșmoanele.

DASCALUL... Și dumneata, mie-mi spui?
(Către Sandu). Dumneata știi livada?

SANDU. O știu o leacă; da parcă era
a unui nepot de-al lui Dumitrache Ru-
gină.

DASCALUL. Aș! De unde, măi frate!
(Dafina ia de-oparte pe Vochița și vorbește cu ea).
De unde! Adevărat că Dumitrache Ru-
gină, cumnat cu Sândulache Mândru, avea
alături un curcubău de grădinuța și-o că-
suță cu vre-o patru vișini. Așa; dar dacă
s'a văzut la bătrâneță și fără nici o dra-
goste din partea nepoților, s'a dat danie
cu casă cu tot lui Pepelea, — îs 3 ani a-
cuma, — ca să-i poarte de grijă și să-l co-
mândeze. . Nu mult după asta, baetanul
a cumpărat și locul de arie al lui Mân-
dru, a ridicat săciul dintre cele două cu-
prinsuri și din două, a făcut una. Și flă-
căul s'a pus pe muncă, a destelenit gră-
dina, a făcut gropi și-a pus livada... Și'n
mijloc, în stânga casuții unde șede și as-
tăzi Dumitrache Rugina, și-a așezat pri-
saca! Tea-ră!... D'apoi să mergi dum-
neata în livadă, și în prisacă, și acu să-l
vezi pe Dumitrache ce zice. Casa ceea
parcă-i un pahar. Și ține Dumitrache la

flăcaoan, la Pepelea, cum nici nu-ți poți
Inchipuli. Ce crezi!

SANDU. Iaca, asta n'am știut-o (se uită
mirător spre Pepelea).

DASCALUL. (Clipește șiret din ochi). Poi
să-ți spun eu dumitale! Da acu, să lăsăm
livada, și să trecem gardul dincoace, în
ograda mătușă-săi. Sa-i vezi boii, doi bol
mari, ghilani, frumoși, cumpărați an toamna
dela iarmarocul Sânta-Măriei; da are și
doi juncani de câte-un an și jumătate...
Și are o vacă a fata; și are mi se pare
vre-o 34 de oi (merge repeze la Pepelea și-l lu-
treabă :) Câte oi ai?

PEPELEA. (Tot cu capu'n jos :) Treizeci și
șapte și capre trei.

DASCALUL. Auzi? Treizeci și șapte și
capre trei, — toate a fata în primăvara
asta...

SANDU... Și berbecili?...

VOCHIȚA. Poate...

DAHINA. (Cătră Dascăl). Stăi! Ce spui
dumneata de oi și de capre! Da lâna din
pod de pe anii trecuți,—spalată bine de
mâna mea, și așezată acolo, n'o mai so-
cotiți?... Iaca, eu i-am întocmit-o și mie
mi-a spus, dumnealui (spre Pepelea) de colo,
care șade înfipt ca un...

DASCALUL. Cuiu.

DAHINA. Curat!... Bine zici!... Mi-a spus: «Mătușă Dahină, s'o scoți la capăt cum se cade, să nu-mi gădesc beleaua la primăvară, cu cine trag nădejde eu...»

DASCALUL. Ha-ha-ha! Auziți noroadele lui Dumnezeu! Ei, bata-te norocul tinerețā înflorită, să te bata!...

DAHINA. Așa! D'apoi unde pui că are peste o sută de oca de ceară sloită, cum îi șofranul de frumoasă.

DASCALUL. Ce nu găsești la ușa lui? (Repede adună'n mijlocul casei pe Sandu și pe Vochița). Da loc de arătură: 180 de prājini bune; pe urmă 126 de prājini de fâneață, cum-părătură proaspătă pe bani gata, vere Sandule: pe bani gata, nu cu suret și cu mofturi, și cu judecați... Auzi?

DAHINA. Ei, d'apoi să v'arāte el lucru de mână lui, să zici că-i ieșit acu dela Brașov: lazi și cofe cu'nflorituri, scăunașe și jilțuri, și câte... Și are 'o furcă, toată ca o minune! Imi spunea mie într'un rând: «Asta nu-i de vânzare; asta-i pentru cine știu eu!...» Și câte, câte!...

DASCALUL. Și coșul plin de popușoi și stogurile cu fân ne'ncepute, acuma, când țipă omul după nătreș pentru arătură.

DAHINA. Și vin la hrubă..

DASCALUL. Și patru porci îngrășați pentru...

DAHINA. Ei, și dumneata... La ce ți-i gândul... D'apoi, drept să-ți spun, o nuntă zdravănă se poate urni cu dânsii... Da... Ce să vorbim și noi, într'o zi mare ca asta...

DASCALUL ... a cuviosului părintelui nostru Alexie, omul lui Dumnezeu, care pe vremea împăraților din Roma cea veche, Arcadie și Onorie, s'a pristăvit la anii 395 dela nașterea Mântuitorului, iar dela zidire, la veleatul 5903.

DAHINA. Az ies găzile din pământ.

DASCALUL. Tocmai cum spuneam și eu: a primăvară.

DAHINA. Și-i lumea veselă...

DASCALUL... tinereța ca Rusandița lui văru' Sandu și-a jupânesei Vochița.

DAHINA... și, ca dumnealui de colo (arată spre Pepelea).

DASCALUL. Saltă.

DAHINA. Și se gatește...

DASCALUL... Să scoată cuiul din păre e...

DAHINA. Ha-ha-ha! Că poznaș mai esti, dascale; nici nu te-ar cunoaște cineva

după vorbă că ești o leacă de față bise-
ricească.

DASCALUL. Ca nu zău, vere Sandule
și dumneata, jupânează Vochița, n'ați crede
nimerit să...

SANDU... să...

DASCALUL și DAHINA... să scoateți,
dragii mei, cuiul din casă!

SANDU. Asta-i, drept ca ceea: unde
mă vait, și unde mă leagă.

DAHINA (apucă pe Rusanda și-o aduce la mij-
locul casei). Da? Vait de mine și de mine!
Da cum ți-i, Sandule, de vaitat c'o fată
ca asta? Hai? Nu vi-i oare cum? (Acelaș
lucru îl face și cu Pepelea, care stă tot smerit). Da
cum să fie «vai de voi» c'o floare de
flăcău ca Pepelea...?

DASCALUL... pe care nu-l poate cî-
prinde lumea de harnic.

DAHINA... și de priceput.

DASCALUL... și de mândru.

DAHINA... și de cum se cade? Hai?
Un odor la o casă, de care nu-ți vine să
te mai desparți.

DASCALUL... ca de-un cuiu din pă-
rete...

SCENA XIII

Cei de sus, Un însurăţel şi-o însurăţică

INSURĂŢELUL. I! Da norocul cel mare
să dea Dumnezeu!

INSURĂŢICA. Să-ţi fie de bine, lele
Vochiço. (Către bărbatu-său.) Apoi, nu-ţi spu-
neam eu, bărbate, că la lelea Vochiţa nu
bat vânturi proaste? Şi tu nu mă cre-
deai.

INSURĂŢELUL. Apoi, cum să te cred,
femeie! Da acu, drept, vad şi eu că ai
nişte ochi cari fac late parale!.. Ei,
gata-i?

SANDU (supărat). Vai, de păcatele mele,
oameni buni! Da ce-i astăzi?...

DASCALUL. Cuviosul Parintele nostru
Alexie, omul lui Dumnezeu.

DAHINA. Când toate gujuliile ies la
faţa pământului, şi se mişcă, şi se caută...

DASCĂLUL .. precum acest tânăr...

DAHINA... îşi îndreaptă ochii cu sme-
renie spre...

SANDU. Da staţi oameni buni, că n'au
dat Tatarii în ţara; staţi, să vedem şi noi
ce-i şi cumu-i, să ne desmetim şi noi.

Da de când a ajuns vremea la una ca asta ?

DASCALUL. Mă'ntrebi pe mine ? Da dumneata nu vezi ? (arată tinerii).

SANDU. Pai eu, oameni buni, nu știu să fi...

DASCALUL. Nici nu-i de nevoie, Sandule... Dumneata, ca un gospodar destoinic, necurmat pe-afară și pe câmpuri, n'ai de unde ști ; da ia'ntreabă pe dumneaei, pe jupâneasa Vochița, și pe... Ți-aduci aminte la măritișul Vârvarii ? Nici atunci nu te ducea capul ce era și ce trebuia de făcut. Nu-i așa ?

SANDU. Atuncea, drept că...

DASCALUL. Și-acuma-i mai drept...

SANDU. Atuncea... (arată spre Vochița) dumneaei, care...

VOCHIȚA. Cum ; eu ? Și n'a fost bine la urma urmei ?

DAHINA. Curat ; n'a fost bine la urma urmei ? Aicea mare drept ai zis.

SANDU. Nu-i vorba de asta ; de acu (Vochiței) : Eu ce-s aici ?

VOCHIȚA. Cum, ce ești ? Vrei să te descarci pe mine și-acu ? D'apoi poți spune dumneata că nu ți-am spus de-atâtea ori că....

SANDU... că...

VOCHIȚA... are să ne aducă sămânța de vorba cuiul din perete... că trebuie scos...?

SANDU. Cum să-l scoți?

VOCHIȚA. Cum se scoate.

SANDU. Și cu zăpășul ce să fac?

DASCALUL. Curat! De asta, jupâneasa Vochițo, iaca, și eu, că-s om bătrân îți spun că varu' Sandu are dreptate; Când îi vorba de zăpăș, s'a isprăvit; nu se poate strica un zăpăș cu atâtea iscălituri pe dânsul, cu una cu două.

CU TOȚII: Așa-i, așa-i!

VOCHIȚA. Apoi, dacă-i așa, să n'o deie dumnealui pe nume, dacă n'a putut fărăna zăpășul.

DASCALUL. De asta, vere Sandule, iaca și eu, că-s om bătrân, îți spun că dumneai are dreptate. Dacă n'ai vrut să fărămi zăpășul, ca să scoți din locul lui cuiul lui Pepelea, acu de geaba fugi și te-ascunzi pe după piersic, că tot te prinde.

CU TOȚII Așa-i, așa-i!

SANDU (Vochiței). Da dumneata, la toată urma, dac'ai știut că (arată pe Pepelea)... dac'ai știut că...

VOCHIȚA. Ce să știu! D'apoi când am

aflat și eu! Crezi că știu dela începutul lumii? L-am văzut și eu... odată, de două ori... cum îl vezi și dumneata acum... plecat... smerit... Da de unde să știu eu gândul omului? De unde să știu? Da crezi dumneata că numai grija asta am avut-o?

SANDU. Așa? Vra să zică tot știai că... Da de ce nu i-ai rupt atunci dumneaei (arată pe Rusanda) botișorul, să prindă minte și să știe că'n casa părintească, părinții trebuie să... Hai?

VOCHIȚA. Dacă'as avea o sută de fete, o faceam și pe asta...

SANDU. S'o fi utis!... Eu aș fi dus-o la butucul de tăiat lemne, și-aș fi făcut cu dânsa, fără milă, ceea ce faci unui puiu de găină... Hai?... (Se nchină): Doamne, sfântă zi de astăzi!... Ce-a fost să se mai abată pe capul meu! Hodoronc, tronc! Și te trezești, păcatele mele, că știe tot satul (mânios) firește, că știe tot satul de-acu... Iacă rușine pe obrazul meu!... Iacă năpaste curată, din sân!... Și eu nici nu mă gândeam la una ca asta? Nu știu ce-am să mă fac eu cu femela asta a mea!... Nu știu... Stau slugur și mă mir, cum am putut trai atât amar de ani cu dânsa... Doamne, Doamne!... Da mă rog... să

ne înțelegem, de unde știți dumneavoastră că dumnealui la toată urma, caută să...

DASCALUL. Auzi, Pepeleo: spune repede, răspunde în grabă ce te'ntreaba vărul Sandu: ți-i în gând să... Ți place Rusanda... spune!...

PEPELEA. Să spuie, moș dascale, ea...

DAHINA. Auzi, Rusandișo, ce zice dumnealui? Ce te'ntreaba? Ii plăci lui Pepelea? Zi!... Și dumitale îți place dumnealui?.. Răspunde! Ce zice? Ți-ar fi cu bună plăcere să... Hai... răspunde!...

RUSANDA. Să spuie... mama!

SANDU (Se așchinsă). Doamne, sfinte Dumnezeu și cuvioase Alexie de astăzi! Apoi de geaba zic eu când zic că toate mi se frag mie dela dumneaei (arată pe Vochița).

VOCHIȚA. Da... că eu oiu fi făcut zapisul!...

DASCALUL. Am înțeles... Acu am înțeles... Am priceput... Da să le mai facem, vere Sandule, numai o întrebare băieților, și pe urma, gata! Să spui dumneata, flacăle: ai ceva de zis împotri, înțelegi, adică, dacă s'ar afla și-ar zice dumnealui (spre Sandu) și dumneaei (spre Vochița) că blagoslovenia lui Dumnezeu se poate po-

gori de-acu asupra dumneavoastră ... zic ai avea ceva de zis împotriva ?

PEPELEA (își clătină capul; nu)

DASCALUL : Acu, datoria și dreptatea mă face să întreb și pe dumneaei (spre Rusanda) ca să văd...

SANDU. Ce să mai vezi, n'ai auzit ? Pentru fată, răspunde mă-sa; întreb'o pe mă-sa, că ea-i aceea care totdeauna...

VOCHIȚA. Ba 'ntreb'o pe fată, pentru că ea...

DAHINA. (Rusandei). Spune, Rusândițo, mamă; spune...

RUSANDA. Să spuie.

SANDU. Ei, cine să spuie ?

DAHINA. Să spuie tot Vochița ?

RUSANDA. Nu.

DASCALUL. Da cine să spuie ? Hai, zi!

DAHINA. Cine să spuie ?

RUSANDA. Pepelea !...

TOȚI. Ha-ha-ha ! Ha-ha-ha !...

DASCALUL. Ei, Sandule Sanducule, Sandule haiducule, ce mai zici, ce mai grăești, încotro vrei s'o pornești ! Bravo, Minunat. Mare ești tu Doamne și minunate sunt faptele tale, totdeauna, acum și până în veac ! Sfinte Alexie, omul lui

Dumnezeu ! Văzuși, vere Sandule de unde sări iepurele? Văzuși? Ce zici?

SANDU. Intreab'o pe dumneaei (spre Vochița), că dumneaei se pricepe; c'așa a ajuns acuma lumea: ce-a face, și ce-a zice, și ce-a crede femeea, așa să se pornească, așa să se sfârșească. Intreab'o pe dumneaei.

DASCALUL (căt're Vochița). Ei? Răspunsul cel de pe urmă, tot la dumneata-i; ce zici?

VOCHIȚA. La mine-i? Ba la dumnealui (spre Sandu); ce mă poate duce capul pe mine, o mințe de femeie!

DAHINA. Zi, Sandule; zi dumneata!

DASCALUL. Despica lemnul, frate, ce Dumnezeu ! Vă știam neam de oameni desghetat, nu așa cu călușu'n gură; cum stăm cu țara?

SANDU (făcând semnele nehotăriri din umeri și buze). De... ce să zici... dacă a ajuns vremea pe-așa ceva... dacă dumneavoastră...

DASCALUL Noi? De noi li vorba? Apoi dacă-i vorba să spui eu, eu spun... din partea mea... ba, aș putea să adaug și din partea dumneaei (căt're Dahina), că iacă suntem oameni batrâni c'un picior în groapă și cu unul afară: când au ajuns la o sfântă

zi ca asta și la o fericită întâmplare ca cea din fața noastră, ce putem grăi alta decât una și bună. Noi așa zicem dacă ne-ți asculta: Sa farâmi, vere Sandule, zapisul...

TOȚI. Sa-l farâme, sa-l farâme!...

DASCALUL. Să rămâie zapisul ca o hârtie albă și fără nici o prețur...

TOȚI Așa! Hârtie albă și fără nici un preț...

DASCALUL. Sa nu se mai audă de cuiul lui Pepelea...

TOȚI. Sa nu se mai audă...

DASCALUL. Ascultă? Glasul norodului! L-auzi? Să-și iea Pepelea cuiul...

TOȚI. Să-l iea.

DASCALUL... cu perete cu tot, și cu casă, și cu fata cea mândră din casă...

TOȚI. Cu totul, cu totul! Iura, iura! (Părinții își pleacă fruntea ca în fața unei Împliniri).

INSURATELUL (le-ă sfară); s'aud două pocnituri de pistol. Peste câțva încep să sosească fete și flăcăi de prin sat. Intră dând „bună dimineața” și „să vă fie de bine!”)

SCENA XIV

Cei de mai sus. Flăcăi și fete

DASCALUL. Acuma o scurtăm.

DAHINA. Cu slujbă ne'nchinăm!

DASCALUL. Sărută Pepelea mâna părinților tăi; sărută-i și tu Rusândișo. -

TINERII (sărută mâinile tuturor celor bătrâni. Vochița plânge. Sandu se uită cu jind la fată și la mă-sa. Vochița își șterge ochii de lacrimi pe furiș.

DASCALUL. Peste casa voastră.
Urarea noastră!

DAHINA. Din doi grăunți de rouă...

DASCALUL. Făcut-am casă nouă. .

DAHINA. Făcut-am o ispravă....

DASCALUL. C'o leacă de zăbavă...

SANDU. Minune-i cui o spui...

DASCALUL. O casă dintr'un cui!

DAHINA. Așa-i când ai feciori...

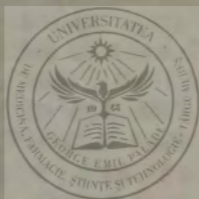
DASCALUL. Măriți mereu și'n sori...

DAHINA. Așa-i când ai copii...

DASCALUL. Mai afli ce nu știi...

SANDU. Când te mănâncă pielea...

DASCALUL. Și cuiul lui Pepelea...

DIRECTORATUL DE ÎNȘTRUCȚIE AL BASARABIEI

Din publicațiunea: **CĂRTICICA POPORULUI**

Au apărut :

- No. 1. *Carte de rugăciuni*, alcătuită de T. Pamfile.
- No. 2. *Povestiri pe scurt despre Neamul nostru*
de T. Pamfile.
- No. 3. *Cartea cântecelor de țară*, de T. Pamfile.
- No. 4. *Cartea întâmplărilor hazlii*, de T. Pamfile.
- No. 5. *Povestiri pentru Moldoveni*, de M. Sado-
veanu.
- No. 6. *Cuiul lui Pepelea*, alcătuită teatrală într'un
act, de T. Pamfile.
-